

Vergaderjaar 2007–2008

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 319

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2008

In reactie op de vraag van het lid van Velzen (SP) tijdens het algemeen overleg Afghanistan op 2 juli jl. (verzoek VCD met kenmerk 08-DEF-B-126), stuur ik u hierbij een appreciatie van de VN-cijfers over het aantal burgerslachtoffers als gevolg van gevechtsacties in Afghanistan.

Op zondag 29 juni gaf Sir John Holmes, VN ondersecretaris-generaal voor Humanitaire Zaken en Noodhulp, tijdens een bezoek aan Afghanistan een persconferentie over de humanitaire situatie in Afghanistan. Hij ging daarbij onder andere in op het aantal burgerslachtoffers. Volgens de gepresenteerde cijfers zouden dit jaar tot nu toe 698 burgerslachtoffers zijn gevallen. Daarvan zouden 422 het slachtoffer zijn van acties van de *Opposing Militant Forces*. Afghaanse veiligheidsorganisaties, OEF- en ISAF-troepen zouden verantwoordelijk zijn voor de dood van 255 burgers. De oorzaak van de dood van 21 slachtoffers zou onduidelijk zijn.

VN-ondersecretaris Holmes meldde in zijn persconferentie tevens dat het totaal aantal burgerslachtoffers in Afghanistan hoger ligt dan in dezelfde periode vorig jaar, maar dat het aantal burgerslachtoffers als gevolg van operaties van Afghaanse veiligheidsorganisaties, OEF- of ISAF-troepen is gedaald. Hij wees erop dat dit de inspanningen weergeeft die de internationale troepen zich getroosten om het aantal burgerslachtoffers als gevolg van operaties zoveel mogelijk te voorkomen.

De regering kan geen uitspraken doen over de juistheid van de door ondersecretaris gepresenteerde cijfers, aangezien geen inzicht bestaat in de gebruikte methodiek. Zoals reeds aan de Kamer gemeld in antwoorden op vragen van het lid Van Bommel over Afghaanse burgerdoden (Aanhangsel der Handelingen, vergaderjaar 2007–2008, nr. 2758) is het de regering niet mogelijk een betrouwbaar overzicht op te stellen van het aantal burgerslachtoffers dat in Uruzgan of in heel Afghanistan is gevallen door handelingen van de Taliban, Afghaanse veiligheidsorganisaties of internationale troepen. De mogelijkheden om onderzoek te doen zijn vaak beperkt door de veiligheidssituatie en doordat doden in de moslim-

gemeenschap binnen vierentwintig uur worden begraven. Voorts bestaat er in Afghanistan geen ordentelijke bevolkingsregistratie. De VN hebben daarnaast te kennen gegeven dat een substantieel deel van de slachtoffers waarschijnlijk aan één van beide zijden betrokken was bij de gevechten. In dat geval kunnen zij niet worden aangemerkt als burgerslachtoffers omdat zij een legitiem doelwit waren. Overigens wordt volgens de VN tweederde van het aantal burgerslachtoffers veroorzaakt door de *Opposing Militant Forces*.

De regering betreurt het ten zeerste als er slachtoffers vallen onder de burgerbevolking. De Nederlandse regering en de Navo nemen alle mogelijke maatregelen om burgerslachtoffers zoveel mogelijk te voorkomen. Bij de inzet van luchtsteun of artillerie worden in alle gevallen vooraf doelen geïdentificeerd en wordt met voldoende zekerheid vastgesteld dat het een militair doel betreft, zoals het oorlogsrecht vereist. Steeds vaker worden bijvoorbeeld onbemande vliegtuigjes ingezet om een goed beeld te krijgen van de situatie op de grond en te bevestigen dat het geen burgerobjecten betreft. ISAF-militairen stemmen hun operaties ook zoveel mogelijk af met de lokale autoriteiten. Zij waarschuwen de lokale autoriteiten en de bevolking herhaaldelijk voor dreigend geweld. De bevolking wordt daarbij opgeroepen een gebied te verlaten. Een deel van de bevolking kan of wil hieraan echter soms niet voldoen.

De Navo heeft in een eerste reactie laten weten de cijfers van de VN niet te herkennen. Naar eigen zeggen zou ISAF verantwoordelijk zijn voor 44 burgerslachtoffers sinds september 2007, waarvan 20 in 2008. Een aantal incidenten is nog onderwerp van onderzoek. Volgens ISAF zouden *Opposing Militant Forces* alleen al dit jaar meer dan 350 Afghaanse burgers hebben gedood, en 800 verwond. Op dit moment wordt binnen de Navo de eigen telling tegen het licht gehouden en wordt met de VN gesproken om meer inzicht in de VN-telmethode te krijgen. Het Navo-onderzoek is nog niet afgerond, maar de regering zal de uitkomsten volgen. Een deel van de verschillen in cijfers wordt volgens de Navo veroorzaakt doordat de VN-cijfers geen onderscheid maken tussen burgerslachtoffers die vallen door toedoen van OEF, ISAF of van de Afghaanse veiligheidsorganisaties. De Navo wijst er daarnaast op dat *Opposing Militant Forces* er belang bij hebben het aantal burgerslachtoffers als gevolg van Navo-operaties te overdrijven, terwijl zij niet spreken over het aantal slachtoffers als gevolg van hun eigen aanslagen.

De Navo laat weten alles in het werk te stellen om burgerslachtoffers zoveel mogelijk te voorkomen en elke actie waarbij mogelijk burgerslachtoffers zijn gevallen zorgvuldig te onderzoeken. In de Noord Atlantische Raad wordt regelmatig gesproken over de noodzaak het aantal burgerslachtoffers zoveel mogelijk te voorkomen alsmede over de wijze waarop daaraan nog beter uitvoering kan worden gegeven. Alle ISAF-troepen opereren onder strikte Rules of Engagement met respect voor het Internationaal Humanitair Recht. COMISAF heeft medio 2007 de regels voor de inzet van vliegtuigen en helikopters verder aangescherpt, evenals de regels voor de uitvoering van huiszoekingen. Daarnaast vaardigde COMISAF richtlijnen uit ter verbetering van de coördinatie met de Afghaanse veiligheidsorganisaties.

De Nederlandse regering en de Navo zullen de volledige aandacht voor dit probleem blijven houden, en alle mogelijke maatregelen nemen om burgerslachtoffers zoveel mogelijk te voorkomen.

De minister van Defensie,
E. van Middelkoop